הלכות אישות פרק כד

פרק כד: נשים שיש ואין להם כתובה ונדוניה

א.

הנושא את האילונית ולא היו לו בנים ולא אשה אחרת לפרות ולרבות ממנה, אף על פי שכופין אותו ומוציא - הרי היא ככל הנשים, ויש לה כתובה ושאר תנאיי כתובה.

וכן זוכה הבעל במה שזוכה בשאר הנשים.

ב.

אבל הנושא אשה ולא הכיר בה ונמצאת אילונית או מחייבי לאוין, וכן הנושא שניה, בין הכיר בה בין לא הכיר בה - אין להן עיקר כתובה ולא תנאי מתנאיי כתובה, אבל תוספת יש להן, ואין להן מזונות, ואפילו לאחר מותו.

וכשכופין אותן ומפרישין ביניהן - אין מוציאין מן הבעל פירות שאכל:

ג.

ולמה אין להן עיקר ויש להן תוספת?

העיקר שהוא תקנת חכמים כדי שלא תהיה קלה בעיניו להוציאה, הואיל ולא הכיר בה - אין לה עיקר, אבל התוספת שהוא חייב עצמו בה כל זמן שתרצה ותעמוד לפניו, הרי עמדה בתנאי שלה, והרי הקנת לו הנאתה

והרי היא עומדת, אבל התורה אסרה אותה עליו, ומה היא יכולה לעשות, לפיכך יש לה תוספת, שאין מעשיה הן הגורמין לה להיאסר אחר הנישואין, אלא אסורה היתה מקודם:

ד.

ולמה לא חילקו בשניה בין הכיר בה ללא הכיר בה, אלא אמרו אין לה עיקר כתובה בכל מקום? מפני שהיא מדברי סופרים עשו בה חיזוק:

חייבי לאוין ועשה

ה.

אבל אם נשא אחת מחייבי לאוין והכיר בה, או אחת מחייבי עשה, בין הכיר בין לא הכיר - יש לה כתובה, שחייבי לאוין שהכיר בה רצה ליזוק בנכסיו, וחייבי עשה איסורן קל.

ויש לשתיהן מזונות לאחר מותו.

וכן, אם לותה ואכלה - חייב לשלם.

וכשכופין אותן להוציא - מוציאין מן הבעל כל פירות שאכל מכל נכסיה:

ה.

הממאנת - אין לה עיקר כתובה, אבל תוספת יש לה.

ואין מוציאין מן הבעל פירות שאכל.

ואם לותה כשהיתה תחתיו ואכלה, ואחר כך מיאנה - אין מוציאין אותן מזונות מן הבעל.

ו.

מי שזנת תחת בעלה - אין לה כתובה, לא עיקר ולא תוספת ולא אחד מתנאיי כתובה, שהרי מעשיה גרמו לה להיאסר על בעלה:

ז.

והיאך דין נשים אלו בנדוניא שלהן?

כל אשה שנדוניתה קיימת, אפילו זינת - נוטלת שלה והולכת.

ואם היתה שניה או מחייבי עשה, בין הכיר בה בין לא הכיר בה, או שהיתה אילונית או מחייבי לאוין והכיר בה - הרי היא בנדוניתה ככל הנשים,

נכסי צאן ברזל - חייב באחריותן,

ונכסי מלוג - מה שנגנב או אבד אבד לה:

ח.

היתה אילונית או מחייבי לאוין ולא הכיר בה -

כל מה שאבד או נגנב או בלה עד שנשחק מנכסי צאן ברזל - אין הבעל חייב, שהרי היא נתנה לו רשות להיותן אצלו.

וכל שאבד או נגנב מנכסי מלוג - חייב לשלם, הפך מכל הנשים, מפני שאין שם אישות גמורה לא זכה בנכסי מלוג.

ט.

והממאנת אין לה בליות כלל, שאין מוציאין מן הבעל דבר ממה שאבד או נגנב, בין מנכסי מלוג בין מנכסי צאן ברזל, אלא נוטלת הנמצא לה ויוצאה:

י.

מי שזנת תחת בעלה - אין לה כתובה, לא עיקר ולא תוספת, ואין מוציאין מן הבעל דבר ממה שאבד או נגנב מנכסי צאן ברזל שלה, ואין צריך לומר נכסי מלוג.

ולא המזנה בלבד, אלא אף העוברת על דת משה או על דת יהודית, או היוצאה משום שם רע - אין לה כתובה, לא עיקר ולא תוספת, ולא תנאי מתנאיי כתובה.

וכל אחת מהן נוטלת הנמצא מנדוניתה ויוצאה, ואין הבעל חייב לשלם כלום, לא מה שפחת ולא מה שאבד:

מיהו עוברת על דת משה ויהודית

יא.

ואלו הן הדברים שאם עשת אחד מהן עברה על דת משה?

יוצאה בשוק ושער ראשה גלוי,

או שנודרת או נשבעת ואינה מקיימת,

או ששימשה מיטתה והיא נידה,

או שאינה קוצה לה חלה,

או שהאכילה את בעלה דברים אסורים, אין צריך לומר כגון שקצים ונבילות, אלא דברים שאינן מעושרין:

יב.

והיאך ייודע דבר זה, כגון שאמרה לו, "פירות אלו פלוני כהן תיקנם לי", ועיסה זו פלוני הפריש לי חלתה, ופלוני החכם טיהר לי את הכתם, ואחר שאכל או בא עליה, שאל אותו פלוני, ואמר, "לא היו דברים מעולם".

וכן, אם הוחזקה נידה בשכנותיה, ואמרה לבעלה, "טהורה אני", ובא עליה:

יב.

ואי זו היא דת יהודית? הוא מנהג הצניעות שנהגו בנות ישראל.

ואלו הן הדברים שאם עשת אחד מהן עברה על דת יהודית?

יוצאה לשוק או למבוי מפולש בראשה פרוע ואין עליה רדיד כשאר הנשים, אף על פי ששערה מכוסה במטפחתה,

או שהיתה טווה בשוק וורד וכיוצא בו כנגד פניה על פדחתה או על לחיה, כדרך שעושות הגויות הפרוצות,

או שטווה בשוק ומראה זרועותיה לבני אדם,

או שהיתה משחקת עם הבחורים,

או שהיתה תובעת התשמיש מבעלה בקול רם עד ששכנותיה שומעות אותה מדברת על עסקי תשמיש,

או שהיתה מקללת אבי בעלה בפני בעלה:

יג.

עזרא תיקן שתהיה האשה חוגרת בסינר תמיד בתוך ביתה, משום צניעות.

ואם לא חגרה - אינה עוברת על דת, ולא הפסידה כתובתה.

וכן, אם יצאת בראשה פרוע מחצר לחצר בתוך המבוי, הואיל ושערה מכוסה במטפחתה, אינה עוברת על דת:

יד.

העוברת על דת צריכה התראה ועדים, ואחר כך תפסיד כתובתה.

עברה בינו לבינה, וידע שהיא עוברת על דת והתרה בה בלא עדים, וחזרה ועברה, הוא טוען ואומר, עברה אחר התראה", והיא אומרת, לא עברתי כלל, או, לא התרו בי, אם רצה להוציא - הרי זה נותן כתובה אחר שתישבע שלא עברה, שאם תודה שעברה אחר התראה - אין לה כלום:

טו.

כיצד היא יוצאה משום שם רע? כגון שהיו שם עדים שעשת דבר מכוער ביותר שהדברים מראין שהיתה שם עבירה, אף על פי שאין שם עדות ברורה בזנות.

כיצד, כגון שהיתה בחצר לבדה, וראו רוכל יוצא, ונכנסו מיד בשעת יציאתו ומצאו אותה עומדת מעל המיטה והיא לובשת המכנסים או חוגרת אזורה.

או שמצאו רוק לח למעלה מן הכילה, או שהיו שניהם יוצאין ממקום אפל, או מעלין זה את זה מן הבור וכיוצא בו, או שראו אותו מנשק על פי חלוקה, או שראו אותן מנשקין זה את זה, או מגפפין זה את זה, או

שנכנסו זה אחר זה והגיפו הדלתות, וכיוצא בדברים אלו.

אם רצה בעלה להוציאה - תצא, ואין לה כתובה, ואין זו צריכה התראה:

עז.

עוברת על דת משה או דת יהודית, וכן זו שעשת דבר מכוער, אין כופין את הבעל להוציא, אלא אם רצה לא יוציא.

ואף על פי שלא הוציא, אין להן כתובה, שהכתובה תקנת חכמים היא כדי שלא תהיה קלה בעיניו להוציאה, ולא הקפידו אלא על בנות ישראל הצנועות, אבל אלו הפרוצות אין להן תקנה זו, אלא תהיה קלה וקלה להוציאה:

יז.

מי שראה אשתו שזנת, או שאמר לו אחד מקרוביו או מקרובותיה שהוא מאמינם וסומכת דעתו על דבריהן שזנת אשתו, בין שהיה האומר איש בין שהיתה אשה - הואיל וסמכה דעתו לדבר זה שהוא אמת - הרי זה חייב להוציא, ואסור לו לבוא עליה, ויתן כתובתה.

ואם הודת לו שזנת - תצא בלא כתובה.

לפיכך משביעה בנקיטת חפץ שלא זנת תחתיו אם ראה אותה בעצמו, ואחר כך תגבה כתובתה.

אבל בדברי אחר אינו יכול להשביעה אלא על ידי גלגול:

יח.

אמרה לו אשתו שזינת תחתיו ברצונה - אין משגיחין בדבריה, שמא עיניה נתנה באחר, אבל איבדה כתובתה עיקר ותוספת, ואיבדה הבליות, שהרי הודת בזנות.

ואם היה מאמינה וסומכת דעתו על דבריה - הרי זה חייב להוציא.

ואין בית דין כופין את האיש לגרש את אשתו בדבר מדברים אלו, עד שיבואו שני עדים ויעידו שזנת אשת זה בפניהם ברצונה, ואחר כך כופין אותו להוציא:

יט.

האשה שזנת תחת בעלה בשגגה או באונס - הרי זו מותרת לבעלה, שנאמר "**והיא לא נתפשה**" (במדבר ה':י"ג) - הא נתפסה מותרת, בין שאנסה גוי בין שאנסה ישראל.

וכל שתחילת ביאתה באונס, אף על פי שסופה ברצון, ואפילו אמרה, "הניחו לו שאלמלי לא אנס הייתי שוכרתו" - הרי זו מותרת, שהיצר לבשה מתחילתה באונס:

כ.

נשים שגנבו אותן לסטים - הרי הן כשבויות שהן אנוסות, ומותרות לבעליהן.

ואם הניחום, והלכו ללסטים מעצמן - הרי אלו ברצון, ואסורות לבעליהן.

ודין השוגגת ודין הנאנסת אחד הוא, שהשגגה צד אונס יש בה:

כא.

במה דברים אמורים, בשהיה בעלה ישראל, אבל אשת כהן ששגגה או שנאנסה - אסורה לבעלה, שהרי נעשת זונה מכל מקום, והוא אסור בזונה, כמו שיתבאר בהלכות איסורי ביאה.

כב.

ואחד אשת ישראל או אשת כהן שנאנסה - כתובתה קיימת, העיקר והתוספת, ולא הפסידה כלום.

וכופין את הכהן ליתן לה כתובתה ולגרשה:

כג.

אשת כהן שאמרה לבעלה, "נאנסתי או שגגתי ונבעלתי לאחר" - אינו חושש לדבריה, שמא עיניה נתנה באחר.

ואם היתה נאמנת לו, או שאמר לו אדם שהוא סומך על דבריו - יוציא ויתן כתובה:

כד.

האומר לאשתו בפני שנים, "אל תיסתרי עם פלוני", ונכנסה עמו לסתר בפני עדים ושהת כדי טומאה - הרי זו אסורה על בעלה עד שישקנה מי המרים, כמו שיתבאר בהלכות שוטה.

ואם מת קודם שישקנה - אין לה כתובה, ואף על פי שלא מצאו דבר מכוער, שאין לך דבר מכוער יתר מזה.

והיום שאין שם מי שוטה - נאסרה עליו איסור עולם, ותצא בלא כתובה, לא עיקר ולא תוספת, שהרי מעשיה הרעים גרמו לה להיאסר:

כה.

אמר לה בינו לבינה, "אל תיסתרי עם פלוני", וראה אותה שנסתרה עמו ושהת כדי טומאה - הרי זו אסורה עליו בזמן זה שאין שם מי שוטה, וחייב להוציא, ויתן כתובה.

ואם הודת שנסתרה אחר שהתרה בה - תצא בלא כתובה.

ולפיכך משביעה על זה, ואחר כך יתן כתובתה: